

Ilkka Ojanperä

19.05.2017

Lausuntopyyntöne 15.03.2017

Asia: LAUSUNTOASIA PENTOBARBITAALISTA

[REDACTED] on 15.03.2017 pyytänyt Terveyden ja Hyvinvoinnin laitokselta lausuntoa [REDACTED] koskien pentobarbitaali –huumausainetta. Seuraavassa vastataan esitettyihin kysymyksiin.

1. Mihin "perinteiseen" huumausaineeseen ainetta voidaan verrata?

Pentobarbitaali on luokiteltu Suomessa huumausaineeksi. "Perinteisiin" huumausaineisiin verrattuna pentobarbitaalilla on samankaltaisia ominaisuuksia kuin morfiinilla tai heroiinilla.

2. Minkälainen huumausaine pentobarbitaali on ominaisuuksiltaan?

Pentobarbitaali vaikuttaa rauhoittavasti pieninä annoksina ja unettavasti suurempina annoksina. Aineella on myös kouristuksia estävä vaikutus. Pentobarbitaali on ollut aiemmin Suomessa käytössä reseptillä määrättävänä unilääkkeenä, mutta merkittävän päihdekäytön ja lukuisten myrkytyskuolemien takia lääkeaine ei ole enää markkinoilla. Pentobarbitaali kuuluu lyhytvaikutteisiin barbituraatteihin, ja sen eliminaation puoliintumisaika on 15 – 48 h. Pentobarbitaali lamaa laaja-alaisesti keskushermostoa ja voi aiheuttaa suurina annoksina kooman, hengityslaman ja verenpaineen romahtamisen.

3. Mikä on pentobarbitaalin keskimääräinen käyttöannos?

Pentobarbitaalin määritelty hoidollinen vuorokausiannos (DDD) on 100 mg. Huumaavassa tarkoituksessa tyypillinen kerta-annos on 150 mg ja päiväannos 400 mg.

4. Mikä on pentobarbitaalin käyttötapa?

Pentobarbitaalia käytetään yleensä suun kautta, mutta sitä voidaan myös injektoida laskimoon tai lihakseen tai käyttää rektaalisesti.

5. Minkälaiset vaikutukset pentobarbitaalilla on käyttäjään ja voidaanko vaikutuksia rinnastaa tai verrata jonkun toisen huumausaineen vaikutuksiin?

Pentobarbitaalin vaikutus alkaa minuuteissa ja kestää 4 – 8 h. Pienellä annoksella vaikutus on yleensä rauhoittava ja väsyttävä. Haittavaikutuksia ovat päänsärky, ruoansulatuskanavan häiriöt ja muistin huononeminen. Suuremman annoksen jälkeen käyttäjä voi vaikuttaa päihtyneeltä johtuen pentobarbitaalin paradoksaalisista kiihdyttävistä ja euforisista vaikutuksista, jotka ovat verrattavissa morfiinin vaikutuksiin. Heroiiniriippuvaiset voivat käyttää barbituraatteja korvikkeena, mikäli heroiinia ei ole saatavilla, ja toisinaan he käyttävät heroiinia ja barbituraatteja samanaikaisesti.

www.thl.fi

Ilkka Ojanperä

19.05.2017

6. Mikä on käyttäjän yliannostusriski?

Päihdekäyttäjälle muodostuu pentobarbitaalin rauhoittaville ja euforisoiville vaikutuksille toleranssi, joten 2 – 3 viikon jatkuvan käytön jälkeen päihdevaikutusta ei enää saada samalla annoksella ja annosta täytyy kasvattaa. Toleranssi ei kuitenkaan kehity hengityslamalle vastaavasti, joten yliannostusriski on jatkuvassa käytössä suuri. Tolerantilla käyttäjällä päiväannos saattaa olla 1 g suuruusluokkaa, kun kuolemaan johtava annos voi olla vain 2 – 3 g. Pentobarbitaali aiheutti Suomessa 1960-80 -luvulla huomattavan paljon yliannostuksesta johtuneita myrkytyskuolemia, jotka olivat sekä tapaturmaisia kuolemia että itsemurhia.

7. Mikä on aineen välitön vaikutus käyttäjään?

Samoin kuin alkoholin käytössä, pentobarbitaalin vaikutus riippuu aineen käyttöhistoriasta, toleranssista, käyttötavasta ja ympäristöstä. Nukkumaan mentäessä otettu annos toimii unilääkkeenä, mutta päiväaikaan otettu annos voi aiheuttaa euforiaa, päihtymistä ja sekavaa käytöstä. Alkoholi, bentsodiatsepiinit ja opioidit tehostavat pentobarbitaalin vaikutuksia. Vrt. myös kohta 5.

8. Mitkä ovat mahdollisen lyhytaikaisen käytön vaikutukset terveydelle?

Lyhytaikaisesta käytöstä unilääkkeenä hoitoannoksilla ei ole haittaa terveydelle, mutta keskushermostoa lamaava vaikutus ja siitä johtuva suorituskyvyn huononeminen kestävät noin vuorokauden ajan otetusta annoksesta lukien. Tämä voi vaikuttaa autolla ajokykyyn ja muuhun tarkkuutta vaativaan toimintaan.

9. Mitkä ovat mahdollisen pitkäaikaisen käytön vaikutukset terveydelle?

Pitkäaikainen pentobarbitaalin käyttö jo hoidollisillakin annoksilla johtaa todennäköisesti riippuvuuteen ja toleranssin kehittymiseen. Jatkuvassa käytössä päiväannokset nousevat, ja tunnetaan tapauksia, joissa pentobarbitaalia on tarvittu 1,5 – 2,5 g päivässä päihtymistilan ylläpitämiseksi. Vakavan myrkytyksen riski on suuri, koska käytetty annos ja tappava annos ovat lähellä toisiaan. Äkillinen vieroitus pentobarbitaalista synnyttää voimakkaat vieroitusoireet, jotka ovat samankaltaisia kuin alkoholivieroitusoireet. Ne saavuttavat maksiminsa 2 – 3 päivässä käytön lopettamisen jälkeen. Vieroitusoireisiin kuuluvat fyysinen heikkous, levottomuus ja pahoinvointi. Vaikeissa tapauksissa esiintyy kouristuksia ja *delirium tremens*iä (juoppohulluus) muistuttava kiihtymys- ja sekavuustila, joka on hengenvaarallinen. Delirium ei ole kuitenkaan väistämätön, ja oireet voivat helpottua runsaan viikon kuluttua.

10. Voidaanko pentobarbitaalia ominaisuuksiensa perusteella pitää erittäin vaarallisena huumausaineena eli liittykö käyttöön virheellisestä annostelusta johtuva hengenvaara, lyhytaikaisestakin käytöstä johtuva vakavan terveydellisen vaurion vaara tai voimakkaat vieroitusoireet?

Pentobarbitaalia on pidettävä erittäin vaarallisena huumausaineena virheellisestä annostelusta johtuvan hengenvaaran ja voimakkaiden vieroitusoireiden takia.

Yksikönpäällikkö

Teemu Gunnar

Johtava asiantuntija

Ilkka Ojanperä, FT, prof

www.thl.fi